

Czy wystarczy tylko usunąć kolory?

Najlepiej uczyć bawiąc (a może bawić ucząc? nie pamiętam...), mam więc dla Państwa krótki quiz. Proszę przez chwilę pomyśleć i wywołać z pamięci obraz jednego zdjęcia. Jednego zdjęcia, które według Państwa jest ważne, istotne, sławne i które wywarło wpływ na fotografię światową albo na Was osobiście..

.Już? I co: czarno-białe czy kolorowe?

Od kilku tygodni proszę o to samo wszystkie osoby, które spotykam. Zaczynając od rodziny i znajomych, a kończąc na studentach szkół fotograficznych i zawodowych fotografach. Po zliczeniu odpowiedzi wychodzi, że 95% badanych respondentów pomyślało o zdjęciu czarno-białym.

Już w samych początkach fotografii próbowano tworzyć zdjęcia kolorowe, uznając "czarno-białość" pierwszych prac za istotne ograniczenie medium. Pierwsze slajdy - tzw. "autochromy", były produkowane już pod koniec XIX wieku, a od lat 30. wieku dwudziestego fotografia kolorowa była już, można powiedzieć, ogólnie dostępna. Nie jest tak, że przez te kilkadziesiąt lat nie powstały zdjęcia kolorowe, które łapały za serce czy zdobyły światową sławę. Dlaczego więc w moim teście większości osób przychodzi na myśl zdjęcia czarno-białe? Chyba dlatego, że próbując szybko przypomnieć sobie istotne zdjęcia, szukamy w pamięci tych, które zrobiły na nas wrażenie, pokazując ważne dla nas emocje. Rezygnacja z kolorów pozwala dotrzeć do widza z tym, co jest pod powierzchnią, z samym najgłębszym sensem fotografowanej sceny. Rezygnując z kolorów, pokazujemy odbiorcom fotografii dokładnie to, co chcemy - kształty fotografowanych przedmiotów i ich wzajemne relacje zależą tylko od fotografa

Nie zamierzam nikogo namawiać do robienia zdjęć czarno-białych. Krótki przegląd galerii, czasopism i stron internetowych pokazuje, że taki rodzaj fotografii broni się sam, staje się wręcz coraz popularniejszy. Chciałbym po prostu pokazać, jak w dobie dominacji techniki cyfrowej, robić zdjęcia czarno-białe. Nie jest to bowiem takie proste, jak się wydaje na pierwszy rzut oka. Fotograf ma rzeczywiście olbrzymi wpływ na końcowy wygląd czarno-białego zdjęcia, ale musi jeszcze umieć ten fakt wykorzystać.

Dzisiejsze fotografie czarno-białe powstają najczęściej w taki sposób, że z kolorowego pliku cyfrowego "zdejmowane" są kolory. Stare, "analogowe" były czarno-białe już od samego początku. Fotograf wkładał do aparatu czarno-biały negatyw i naciskał spust migawki. Warto więc zdać sobie sprawę, że w tym momencie główną pracę miał za sobą - "zapisał" zdjęcie, które wymyślił.

W prasie fotograficznej, portalach internetowych i podręcznikach sporo miejsca poświęca się ostatnio sposobom konwersji kolorowych plików cyfrowych w zdjęcia czarno-białe. Liczba tych materiałów oraz wydłużająca się lista metod konwersji wynikają z próśb fotografów szukających najlepszego sposobu otrzymania dobrego zdjęcia. Nie wszyscy są bowiem zachwyceni efektami osiąganymi najpopularniejszymi metodami

.My pewnie też przejdziemy do omawiania najlepszych metod konwersji czy sposobów emulacji filtrów. W końcu - to też się liczy. Dziś najważniejsze jest jednak zaakcentowanie innej kwestii, której nie znalazłem w żadnym z przeczytanych artykułów.

Nie każdy motyw wygląda tak samo dobrze w wersji kolorowej i czarno-białej.

Chodzi mianowicie o to, że dobre czarno-białe zdjęcie musi być "wymyślone" jako czarno-białe. Nie osiągniemy sukcesu, dopóki nie przyjmiemy do wiadomości, że fotografia czarno-biała wymaga zupełnie innego sposobu patrzenia na świat. Usuwanie barw ze zdjęć, które powstały jako kolorowe, nic nie da. Oczywiście - istnieją fotografie, które doskonale wyglądają zarówno w wersji kolorowej, jak i czarno-białej. Jednak, w stosunku do milionów pozostałych prób, są to jedynie wyjątki potwierdzające regułę.

Kolor niesie ze sobą olbrzymią ilość informacji - wystarczy porównać wielkość pliku czarno-białego i kolorowego przedstawiającego tą samą scenę. Nasz mózg tak samo jak procesor aparatu musi sobie jakoś z przetworzeniem tej informacji poradzić. I dlatego inne cechy obrazu schodzą na dalszy plan. Urzeczeni kolorami fotografowanej sceny/twarzy/sylwetki* (niepotrzebne skreślić :-)) nie zwracamy uwagi na inne składowe komponowanego zdjęcia, takie jak plastyka światła czy rozkład kształtu fotografowanych motywów. No a kiedy zdjęcie niezbyt podoba nam się jako kolorowe (nie oszukujmy się, właśnie dlatego często próbujemy zdjęć czarno-białych) - usuwamy kolory i okazuje się, że pod nimi nie ma nic ciekawego.

Fotografia czarno-biała oprócz treści musi mieć formę. A na tę formę składają się: sposób oświetlenia fotografowanego obrazu, sposób oddania skali szarości i kompozycja obrazu. Owo mityczne "światło", o którym mówiły pokolenia dawnych fotografów, to rzecz najistotniejsza. W przypadku zdjęć kolorowych ma ono niestety mniejsze znaczenie - czy tego chcemy, czy nie - to kolor wychodzi na pierwszy plan. I jeśli ktoś zaczął fotografowanie od zdjęć kolorowych (jak to

jest najczęściej z właścicielami cyfrówek) - zanim zaczniesz robić zdjęcia czarno-białe musisz nauczyć się inaczej patrzeć na świat.

Techniczne kwestie dotyczące fotografii "cz-b" otrzymywanej drogą cyfrową są bardzo interesujące. Zaczynając od ustawień aparatu, a na wyborze drukarki kończąc. Zanim jednak do tego przejdziemy proponuję kilka ćwiczeń. A właściwie jedno, ale bardzo długie.

Kiedy wezmą Państwo aparat do ręki, proszę oceniać fotografowane motywy nie tylko pod względem koloru. Kto ma cierpliwość, niech zamienia wszystkie zrobione zdjęcia w obrazy czarno-białe (niezależnie od sposobu konwersji). A potem ogląda je parami: kolorowe na jednym ekranie z jego wersją czarno-białą. Brzmi banalnie, ale może dać sporo wiedzy na temat istoty czarno-białego obrazu. Zwłaszcza jeśli zrobimy wiele zdjęć różnych motywów w różnych warunkach oświetleniowych.

Jest kilka albumów skompilowanych w ten sposób (może nie kilka - ja znam jeden). Dopiero zobaczenie gotowych zdjęć - czarno-białego i kolorowego, wykonanych w tej samej chwili, pozwala zobaczyć, które jest lepsze. Oświetlenie wpływa na odbiór obrazu w sposób, którego nie da się przecenić. Przepiękna jako zdjęcie kolorowe scena, na przykład jesienny las, staje się w czerni i bieli szarą plamą. I dopiero mocne światło dodaje jej plastyki - choć nie jest oczywiście wymagane do zrobienia zdjęcia cz-b.

A kiedy już nauczymy się, które motywy i sytuacje "pasują" do zdjęć czarno-białych, przyjdzie pora na praktyczne kwestie otrzymywania i tuningowania obrazu.

Raul Lozano zapytany, co sprawiło, że Polacy zdobyli aż srebrny medal na mistrzostwach świata w siatkówkę, odpowiedział dwoma słowami: "mucho trabajo" (dużo pracy, przyp. red.). I miał skubany rację niestety. Tylko tyle i aż tyle.

autor: [Wojtek Tkaczyński](#)